

ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
จังหวัดเลย

Predictive Leadership of School Administrators in
Phrapariyattidhamma Schools, Loei Province

พระครูปลัดจักรพล สิริธโร

Phrakhrupalad Jakkrapol Siritharo

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

*Corresponding author, e-mail: jakkrapol.sir@mbu.ac.th

Received: July 15, 2023; Revised: September 8, 2023; Accepted: September 20, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย จำนวน 120 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) 2) ผู้บริหารที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ควรเน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวิเคราะห์แนวโน้มและการตัดสินใจ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the level of predictive leadership of school administrators in Phrapariyattidhamma schools in Loei Province, 2) compare the predictive leadership of school administrators classified by personal factors, and 3) propose guidelines for developing predictive leadership for school administrators in Phrapariyattidhamma schools. The sample consisted of 120 administrators and teachers in Phrapariyattidhamma schools in Loei Province. The research instruments included a questionnaire and semi-structured interviews. Data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics. The results showed that 1) the level of predictive leadership among school administrators was high ($\bar{x} = 3.75$), 2) administrators with different ages and work experiences had significantly different levels of predictive leadership, and 3) guidelines for developing predictive leadership should focus on practical training workshops, creating learning exchange networks, and utilizing information technology for trend analysis and decision-making.

Keywords: Predictive Leadership, School Administrators, Phrapariyattidhamma Schools, General Buddhist Education Department

บทนำ

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาได้ยาก ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ (Predictive Leadership) กลายเป็นคุณลักษณะสำคัญสำหรับผู้บริหารองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการบริหารการศึกษา (Jansen, 2020) ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการคาดการณ์ วิเคราะห์ และเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จท่ามกลางความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Schoemaker et al., 2013) โรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณร ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์เพื่อรับมือกับความท้าทายในหลายด้าน (พระมหาสนอง ปัจโจปการี, 2563) อาทิ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป (วิโรจน์ สารรัตน์, 2562) อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์อย่างมากจะเห็นได้จากการลดลงของจำนวนผู้บวชเรียนและการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุในสังคม ส่งผลต่อการบริหารจัดการและการ

วางแผนการศึกษาในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ความคาดหวังของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สังคมคาดหวังให้พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้น นอกเหนือจากการเผยแผ่หลักธรรม ผู้บริหารจึงต้องสามารถคาดการณ์และตอบสนองต่อความคาดหวังเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม (พระพรหมบัณฑิต, 2561) การแข่งขันในระบบการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องแข่งขันกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการดึงดูดผู้เรียนและทรัพยากร ผู้บริหารจึงต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มทางการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม: วิฤตเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลต่อการสนับสนุนทางการเงินและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องสามารถคาดการณ์และวางแผนรับมือกับสถานการณ์เหล่านี้ได้ (ธีระรุญเจริญ และคณะ, 2560) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถนำพาสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนาให้สามารถปรับตัว พัฒนา และรักษาบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2558)

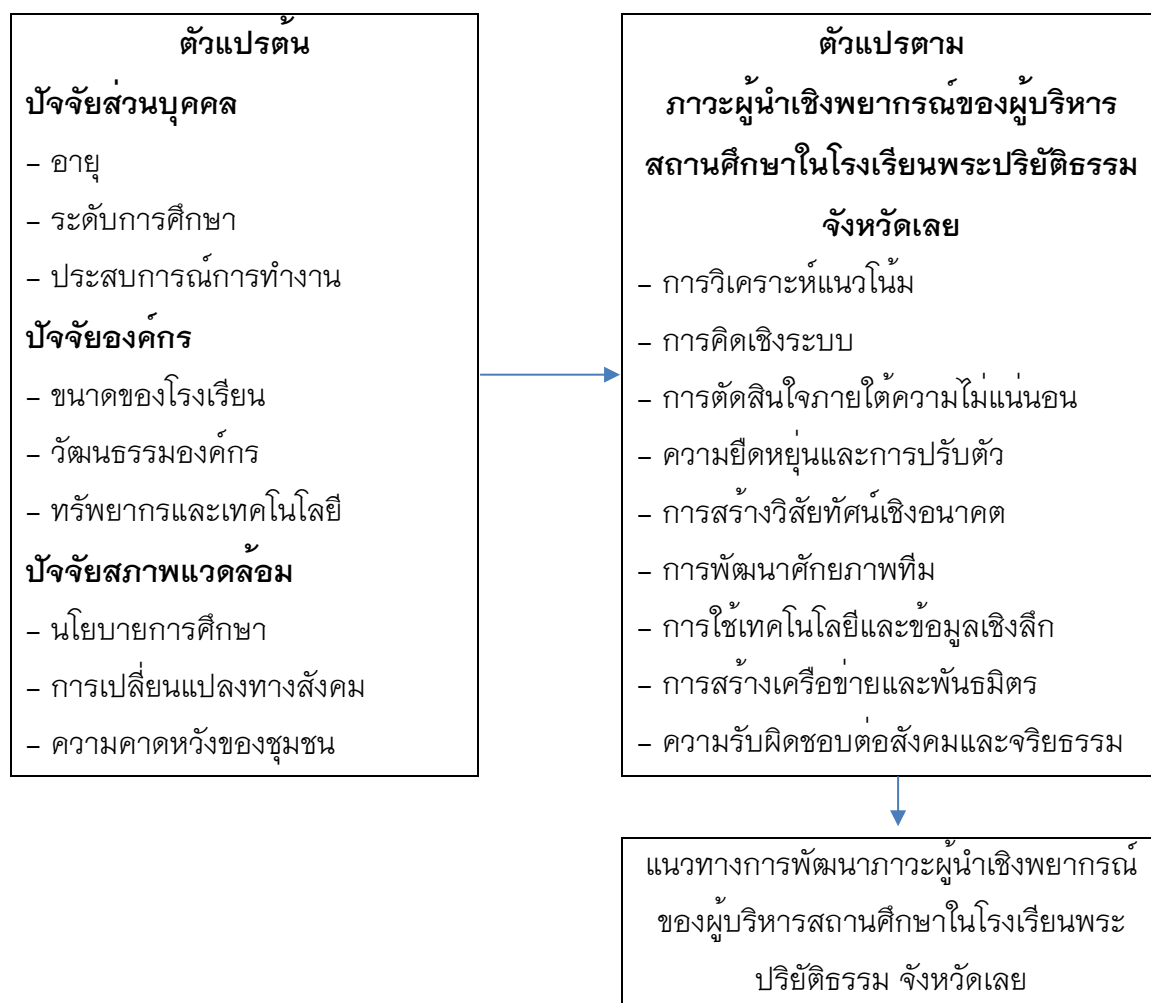
การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน ระบุความท้าทายและโอกาสในอนาคต และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดังกล่าวอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย จำนวน 180 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 120 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์แนวโน้ม การคิดเชิงระบบ การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคต การพัฒนาศักยภาพทีม การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเชิงลึก การสร้างเครือข่ายและพันธมิตร และความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรม

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ดำเนินการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ t-test, One-way ANOVA

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย
ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย

ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การวิเคราะห์แนวโน้ม	3.92	0.71	มาก	1
2. การคิดเชิงระบบ	3.68	0.75	มาก	8
3. การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน	3.83	0.62	มาก	4
4. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว	3.79	0.69	มาก	5
5. การสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคต	3.53	0.78	มาก	10
6. การพัฒนาศักยภาพทีม	3.71	0.73	มาก	6
7. การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเชิงลึก	3.88	0.65	มาก	2
8. การสร้างเครือข่ายและพันธมิตร	3.62	0.76	มาก	9
9. ความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรม	3.57	0.81	มาก	11
โดยรวม	3.75	0.68	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.75, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวิเคราะห์แนวโน้ม ($\bar{x}$ = 3.92, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเชิงลึก ($\bar{x}$ = 3.88, S.D. = 0.65) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคต ($\bar{x}$ = 3.53, S.D. = 0.78)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สูงกว่ากลุ่มอื่น

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สูงกว่ากลุ่มอื่น ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านวุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม คือ ควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวโน้มและการคาดการณ์อนาคต สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในและนอกจังหวัด พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจ ส่งเสริมการทำวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research) ในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และจัดทำแผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์รายบุคคล (Individual Development Plan)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการตื่นตัวในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างมาก โดยเฉพาะหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม และพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า การสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

แม้จะอยู่ในระดับมากก็ตาม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการมองภาพอนาคตและการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคตเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรมในระดับสูง ซึ่งผู้บริหารอาจยังไม่ได้รับการพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างเพียงพอ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2558) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับการบริหารงานประจำและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการวางแผนระยะยาว และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชีระ รุญเจริญ (2557) ที่พบว่าการสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคตเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และต้องอาศัยประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าค่าเฉลี่ยด้านการสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคตจะต่ำสุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย มีความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคต เพียงแต่อาจต้องการการพัฒนาเพิ่มเติมในด้านนี้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ การที่ผู้บริหารที่มีอายุมากกว่าและมีประสบการณ์การทำงานสูงกว่ามีระดับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สูงกว่า อาจเป็นเพราะประสบการณ์ที่สั่งสมมาช่วยให้ผู้บริหารมีมุมมองที่กว้างไกลและสามารถคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตได้ดีกว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ และคณะ (2560) ที่ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทย และพบว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการคาดการณ์อนาคต อย่างไรก็ตาม การไม่พบความแตกต่างในด้านวุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์เป็นทักษะที่พัฒนาได้จากประสบการณ์จริงมากกว่าการศึกษาในระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2562) ที่พบว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติมีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าระดับการศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ การเสนอแนวทางการพัฒนาที่เน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจเป็นเพราะลักษณะเฉพาะของการศึกษาพระปริยัติธรรมที่ต้องการการบูรณาการระหว่างความรู้สมัยใหม่กับหลักพุทธธรรม แนวทางนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2558) ที่เสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการผสมผสานระหว่างหลักพุทธธรรมกับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาผู้นำ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์กับการพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรม การที่ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ในการพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรม อาจเป็นเพราะการศึกษาพระปริยัติธรรมกำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวให้เข้ากับ

บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพรหมบัณฑิต (2561) ที่ศึกษาทิศทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมในทศวรรษหน้า และพบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการคาดการณ์อนาคตเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรม

5. ความท้าทายในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ความท้าทายที่พบในการพัฒนาทักษะบางด้าน โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายและการใช้เทคโนโลยี อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรที่อาจยังไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย (2561) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม และพบว่า การขาดแคลนทรัพยากรและความล้าสมัยของเทคโนโลยีเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ความท้าทายในการรักษาสสมดุลระหว่างการอนุรักษ์คุณค่าดั้งเดิมกับการปรับตัวให้ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร (2560) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องเผชิญกับความขัดแย้งระหว่างการรักษาอัตลักษณ์ของการศึกษาแบบดั้งเดิมกับการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมสมัยใหม่

โดยสรุป ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเชิงลึก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การพัฒนาควรคำนึงถึงบริบทเฉพาะของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และใช้จุดแข็งด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมเป็นฐานในการพัฒนา นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ในบริบทของการศึกษาพระปริยัติธรรม เพื่อนำไปสู่การออกแบบโปรแกรมการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1 พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
 - 1.2 สร้างวิสัยทัศน์เชิงอนาคตที่ชัดเจนและสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียน
 - 1.3 สร้างและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์

1.4 จัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ

2. สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

2.1 จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการวิเคราะห์แนวโน้มและการคาดการณ์อนาคตสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 พัฒนาหลักสูตรอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษา โดยเน้นการประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2.3 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัด

2.4 จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

3. สำหรับสถาบันผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

3.1 ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยเพิ่มเนื้อหาด้านภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์

3.2 จัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่คำนึงถึงบริบทและความท้าทายเฉพาะ

3.3 ส่งเสริมการทำวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research) ในหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหาร

3.4 พัฒนาระบบการโค้ชและพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) สำหรับผู้บริหารมือใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเชิงลึก โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือแบบผสมผสาน

2. วิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

3. ศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมกับโรงเรียนทั่วไป เพื่อหาจุดรวมและจุดต่างในการพัฒนา

4. วิจัยติดตามผล (Longitudinal Study) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ในระยะยาว

5. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์กับตัวแปรอื่นๆ เช่น นวัตกรรมทางการศึกษา การจัดการความเสี่ยง หรือความยืดหยุ่นขององค์กร

6. พัฒนาเครื่องมือวัดภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
7. ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์สูงในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
8. วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ธีระ รุญเจริญ และคณะ. (2560). สภาพการณ์และปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในรอบปีการศึกษา 2559. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พระพรหมบัณฑิต. (2561). ทิศทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมในทศวรรษหน้า. วารสารพุทธศาสนศึกษา, 25(2), 5–22.
- พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(1), 24–35.
- พระมหาสนอง ปัจใจปการี. (2563). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 7(6), 1–15.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 11(2), 1–12.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2559). การศึกษาไทย 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2562). การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็น และบริบท. ทิพย์วิสุทธิ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. พริกหวานกราฟฟิค.
- สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 20(2), 235–247.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2558). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ. วิรัตน์ เอ็ดดุกะซัน.

- Fullan, M. (2020). *Leading in a culture of change* (2nd ed.). Jossey-Bass.
- Hargreaves, A., & Fink, D. (2006). *Sustainable leadership*. Jossey-Bass.
- Inayatullah, S. (2013). Futures studies: Theories and methods. In F. González (Ed.), *There's a future: Visions for a better world* (pp. 36–66). BBVA.
- Jansen, J. J. P. (2020). *From predictive to prescriptive leadership: A capability-based perspective*. Amsterdam University Press.
- Johansen, B. (2017). *The new leadership literacies: Thriving in a future of extreme disruption and distributed everything*. Berrett-Koehler Publishers.
- Schoemaker, P. J., Krupp, S., & Howland, S. (2013). Strategic leadership: The essential skills. *Harvard Business Review*, 91(1), 131–134.
- Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.
- Zhao, Y. (2018). *What works may hurt: Side effects in education*. Teachers College Press.